

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนา
การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑
Development Guidelines for community participation
in the preparation of educational development plans
of educational institutions of Phra Nakhon Si Ayutthaya
Primary Educational Service Area Office 1

อภินันท์การณ ยศศักดิ์*

Aphinanthakan Yodsack

ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Master of Education (Administration) Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

ธีระวัฒน์ มอนโรสง**

Teerawat Montaisong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

Education Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Email: Xsocial.56@gmail.com; teerawatmontaisong@gmail.com

Received: July 11, 2024

Revised: November 12, 2024

Accepted: November 14, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และ (๒) นำเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา วิธีการดำเนินการวิจัยมี ๒ ขั้นตอน (๑) ศึกษาสภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน ๙๓ คน และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน ๙๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๗ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (๒) นำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการ

* นายอภินันท์การณ ยศศักดิ์ Mr.Aphinanthakan Yodsack นิสิตปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student Master of Education (Administration) Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

** ผศ.ดร.ธีระวัฒน์ มอนโรสง Dr.Teerawat Montaisong อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ๔๒๑

ศึกษาของสถานศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน ๔ ท่าน ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผนจำนวน ๒ ท่าน นักวิชาการ ๑ ท่าน ที่เลือกโดยเจาะจง รวมจำนวน ๗ ท่าน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (๑) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการร่วมดำเนินการ รองลงมาคือ ด้านการร่วมวางแผนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการร่วมรับประโยชน์ (๒) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบไปด้วย ๕ ด้าน ๒๑ รายการ ดังนี้ ด้านการร่วมวางแผนมี ๓ รายการ คือ (๑) สถานศึกษามีการสื่อสาร เชิญชวน ประชาสัมพันธ์หรือประกาศรับสมัครคณะกรรมการผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ (๒) สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในการจัดทำแผน (๓) สถานศึกษาควรมีการกำหนดกรอบวันและเวลาในการวางแผนเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพภายนอกและสภาพภายในของสถานศึกษา ด้านการร่วมตัดสินใจมี ๕ รายการ คือ (๑) สถานศึกษาควรมีที่ปรึกษาที่มาจากตัวแทนชุมชนที่มีความสามารถรู้จักบริบทของบุคคล บริบทของชุมชนอย่างดี เพื่อร่วมพิจารณาตัดสินใจเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่มาจากชุมชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษา (๒) สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการของทั้งสองฝ่ายร่วมกัน (๓) สถานศึกษาควรใช้กระบวนการที่โปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเคารพต่อกัน (๔) สถานศึกษาควรส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผ่านการประชุม การสำรวจความคิดเห็นและช่องทางอื่น ๆ (๕) สถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับชุมชนว่า การเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการกับโรงเรียนมีความสำคัญในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ด้านการร่วมดำเนินการ มี ๓ รายการ คือ (๑) สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการของทั้งสองฝ่ายในการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (๒) สถานศึกษาควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (๓) สถานศึกษาควรใช้กระบวนการที่โปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเคารพต่อกันในการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผล ด้านการร่วมประเมินผลมี ๔ รายการ คือ (๑) สถานศึกษาควรจัดประชุมเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการติดตามประเมินผลตามกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา (๒) สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการจัดการศึกษาที่เกิดจากการกำหนดกรอบกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากชุมชนเพื่อร่วมวิเคราะห์ พัฒนาผลและปรับปรุงให้ดีขึ้น

ยิ่งขึ้น (๓) สถานศึกษาควรกำหนดกรอบวันและเวลาการประเมินให้ชัดเจนในปฏิทินการปฏิบัติราชการของสถานศึกษา (๔) สถานศึกษาควรสำรวจความคิดเห็นจากชุมชนโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนได้ส่วนเสียและจัดทำการวิเคราะห์ ด้านการร่วมรับประโยชน์ มี ๖ รายการ คือ (๑) ควรจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการ (๒) สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ชุมชน ตระหนักว่ากระบวนการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคน ทุกคนในชุมชน การช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมควรเกิดจากความศรัทธาและเต็มใจอย่างแท้จริง (๓) ควรส่งเสริมการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารงานโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (๔) สถานศึกษาควรจัดให้มีประกาศนียบัตรสำหรับคณะกรรมการที่มีความเสียสละ และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ๕. สถานศึกษาควรสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม (๖) สถานศึกษาควรเผยแพร่ ภารกิจ กิจกรรมของสถานศึกษาของนักเรียน ความสำเร็จหรือรางวัลต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ อันเกิดจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; การมีส่วนร่วมของชุมชน; แผนพัฒนาการจัดการศึกษา

Abstract

The objectives of this research are (1) study the educational level of the community in the management of the educational development plan of the educational institution and (2) present the development of the community in the management of the educational development plan there... of educational institutions, methods of conducting research are immediately available (1) Study the conditions regarding community participation in the preparation of educational development plans for educational institutions. The sample group is There are 93 school directors and 93 school board representatives The research instrument was a questionnaire. The reliability value was 0.97. Data were analyzed using mean and standard deviation. (2) Present guidelines for community participation in the preparation of educational development plans for educational institutions. The main informants were 4 educational institution directors, 2 policy and planning group directors, and 1 specifically selected academic, totaling 7 people The tools used are Semi-structured interviews and data were analyzed using content analysis techniques.

The results of the research found that (1) the community participated in the preparation of educational development plans for educational institutions at a high level. The side with the highest average is The aspect of joint action, followed by the aspect of joint planning and the aspect with the lowest average is Participating in benefits (2) Guidelines for community participation in preparing educational development plans for educational institutions, consisting of 5 areas and 21 items as follows: In terms of joint planning, there are 3 items: (1) Educational institutions should communicate, invite, publicize or announce committee recruitment through various communication channels (2) Educational institutions should organize training to create understanding about Methods and roles of the committee in preparing the plan (3) Educational institutions should set a date and time frame for planning the results of the analysis of the external and internal conditions of the educational institution. In terms of joint decision making, there are 5 items: with educational institutions (1) Educational institutions should have advisors from community representatives who have the ability to know the individual's context. Good community context To jointly consider and decide on selecting people with knowledge and ability from the community to join the committee in preparing an education development plan together with educational institutions (2) Educational institutions should create a mutual understanding between the educational institution and the community regarding the goals and needs of both parties (3) Educational institutions should use a transparent process and disclose information to build trust and mutual respect (4) Educational institutions should promote effective communication through meetings. Opinion surveys and other channels (5) Educational institutions should create awareness among the community that Joining the school is important as part of the community. In terms of cooperation, there are 3 items: (1) Educational institutions should create a common understanding between the school and the community regarding the goals and needs of both sides in determining roles and duties and guidelines for cooperation. To prepare a plan to develop the educational quality of educational institutions (2) Educational institutions should hold meetings to determine guidelines. How to define roles and responsibilities and guidelines for cooperation To prepare a plan

to develop the educational quality of educational institutions (3) Educational institutions should use a transparent process and disclose information to build trust and respect for each other in determining roles and responsibilities and ways of cooperation to achieve results. In terms of participation in the evaluation, there are 4 items: (1) Educational institutions should organize meetings to allow the community to participate. To create an understanding of the guidelines Methods for monitoring and evaluating strategies Indicators and target values of educational institutions (2) Educational institutions should report the results of educational management resulting from the strategic framework. Indicators and target values of educational institutions to the educational committees drawn from the community to participate in the analysis. Develop and improve results (3) Educational institutions should clearly set the date and time frame for the evaluation in the educational institution's operational calendar (4) Educational institutions should survey opinions from the community by defining stakeholder groups and conduct an analysis. In terms of sharing benefits, there are 6 items: (1) There should be an evaluation of the efficiency of the committee's work (2) Creating correct understanding for the community. Recognize that the educational process is the duty of every person in the community. Helping or participating should come from faith and true willingness (3) The development of cooperation models between schools and communities in school administration should be continuously promoted (4) Educational institutions should provide certificates for committee members who have made sacrifices. and work efficiently (5) Educational institutions should create awareness of the benefits that occur to the community both directly and indirectly (6) Educational institutions should publish missions, activities of the educational institution, students, achievements or awards. So that the community can see the benefits that the community will receive. resulting from the community's participation

Keywords: Development Guidelines; Community Participation; Educational Development plan

บทนำ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทที่จะกำหนดเป้าหมายและแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน แผนพัฒนาการศึกษา จัดทำขึ้นเพื่อ วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ให้ชุมชนมีส่วนร่วม สนับสนุน ส่งเสริม การดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เป็นแนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนให้ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ผู้เรียนได้รู้แนวทางในการเรียนรู้และสามารถกำหนดบทบาทของตนเองได้ถูกต้อง^๑

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายใน ซึ่งมี ๔ ประเด็น ดังนี้ (๑) สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็ง (Strengths : S) (๒) สภาพแวดล้อม ภายในที่เป็นจุดอ่อน (Weaknesses : W) (๓) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาส (Opportunities : O) (๔) สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรค (Threats : T) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment Analysis) ที่พบว่ามีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและสถานศึกษาพบว่า มีอุปสรรค ดังนี้ (๑) ปัญหาครอบครัวส่งผลกระทบต่อการศึกษาของผู้เรียน (๒) ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลาน เข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนนิยม ทำให้มีแนวโน้มโรงเรียนขนาดเล็กนักเรียน ๑๒๐ คน ลงมา เพิ่มมากขึ้น (๓) นโยบายการรวมโรงเรียนขนาดเล็กที่มีแนวโน้ม จำนวนนักเรียนลดลงทำให้อัตรากำลังครูไม่ครบชั้น ไม่ครบเกณฑ์ ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของชุมชน เกิดข้อขัดแย้งกับชุมชนและผู้ปกครองที่ไม่เข้าใจเหตุผล ที่แท้จริง ส่งผลกระทบต่อพัฒนางานของหน่วยงาน^๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และนำข้อมูลมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมของสถานศึกษา ให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมาตรฐาน เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนให้สูงขึ้น อีกทั้งชุมชนและผู้ปกครองมั่นใจว่าสถานศึกษามีแผนและ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนัก ทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓), หน้า ๕๓.

^๒ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑, “แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๒๕๖๒-๒๕๖๖”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://aya1.go.th/download_main.php [๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗].

ดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ และให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุนอย่างเต็มที่ สถานศึกษามีการดำเนินงานตามแผนอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

๒. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย เป็น ๒ ขั้นตอน ซึ่งแบ่งขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรักษาการณในตำแหน่งผู้อำนวยการ และตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาหรือตัวแทนผู้ปกครองของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑ ทั้งหมด ๑๗๖ โรงเรียน จำนวน ๓๕๒ คน

๒. กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนในการศึกษาจำนวน ๑๘๖ ตัวอย่างซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นดำเนินการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับฉลาก เป็นผู้บริหารจำนวน ๙๓ คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๙๓ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความชัดเจนของสำนวนภาษาและความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๖๐ – ๑.๐๐

๒. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้ทดลองในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ ๐.๙๘

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม พร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ไปยังผู้บริหารของสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษา จำนวน ๑๘๖ ฉบับระหว่างวันที่ ๑๐ – ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๓. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทำการตรวจนับ ที่ได้รับแบบสอบถามคืนจากนั้น จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

๑.๑ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC

๑.๒ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอนบาค

๒. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑

๑. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) คือ คณบดีคณะครุศาสตร์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน หรือผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ที่เลือกโดยเจาะจง จำนวน ๗ ท่าน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ ๑ โดยนำค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดมาสร้างเป็นเครื่องมือ ในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- ๑) ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวถึงผู้ให้ข้อมูลหลัก
- ๒) ผู้วิจัยประสานงาน โดยการนัดหมายวันเวลาสถานที่ที่แน่นอนเพื่อสัมภาษณ์
- ๓) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำหนดไว้จำนวน ๗ ท่าน พร้อมขออนุญาตทำการบันทึกเสียงระหว่างการจดบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ ๒๗-๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๗

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ คณบดี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน โดยนำร่างรายงานแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสัมภาษณ์ เพื่อแยกแยะแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหาการรายงานการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

๑. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม			อันดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
๑) ด้านการร่วมวางแผน	๔.๒๘	.๖๔๒	มาก	๒
๒) ด้านการร่วมตัดสินใจ	๔.๑๕	.๖๔๕	มาก	๓
๓) ด้านการร่วมดำเนินการ	๔.๒๙	.๕๖๘	มาก	๑
๔) ด้านการร่วมประเมินผล	๔.๐๕	.๗๖๗	มาก	๔
๕) ด้านการร่วมรับประโยชน์	๓.๙๕	.๙๖๑	มาก	๕
รวมค่าเฉลี่ย	๔.๑๕	.๗๑๒	มาก	

ตารางที่ ๑ ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางพัฒนาร่วมกันของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ๔๒๙

จากตารางที่ ๑ พบว่า ภาพรวมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๔.๑๕$) และมีค่าเฉลี่ยระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงส่สุดไปต่ำสุด ดังนี้ ด้านการร่วมดำเนินการ ($\bar{X}=๔.๒๙$) ด้านการร่วมวางแผน ($\bar{X}=๔.๒๘$) ด้านการร่วมตัดสินใจ ($\bar{X}=๔.๑๕$) ด้านการร่วมประเมินผล ($\bar{X}=๔.๐๕$) และด้านการร่วมรับประโยชน์ ($\bar{X}=๓.๙๕$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมต่ำที่สดุในแต่ละด้าน ดังนี้

รายการ	
ด้านที่ ๑	ด้านการร่วมวางแผน คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพภายในและสภาพภายนอกของสถานศึกษา
ด้านที่ ๒	ด้านการร่วมตัดสินใจ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ด้านที่ ๓	ด้านการร่วมดำเนินการ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงานกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง องค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ด้านที่ ๔	ด้านการร่วมประเมินผล คือ ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผลการกำหนด กรอบกลยุทธ์ ตัวชี้วัดค่าเป้าหมายของสถานศึกษา
ด้านที่ ๕	ด้านการร่วมรับประโยชน์ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมรับประโยชน์ที่เกิดการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตารางที่ ๒ ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมต่ำที่สดุ

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑ จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปไว้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักมาวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดในแต่ละหัวข้อของการสัมภาษณ์ เพื่อแยกแยะแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหาการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้แนวทางพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑ สรุปไว้ ดังนี้

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน

๑. ควรมีการสื่อสาร เชิญชวน ประชาสัมพันธ์หรือประกาศรับสมัครคณะกรรมการผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ ของสถานศึกษา
๒. ควรมีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ

๓. ควรมีการกำหนดกรอบวันและเวลาในการวางแผนเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพภายนอกและสภาพภายในของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในปฏิทินการปฏิบัติราชการของสถานศึกษา

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๑. ควรมีที่ปรึกษาที่มาจากตัวแทนชุมชนที่มีความสามารถรู้จักบริบทของบุคคล บริบทของชุมชนอย่างดี

๒. ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการ

๓. ควรใช้กระบวนการที่โปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเคารพต่อกัน

๔. ควรมีการสื่อสารให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมตัดสินใจ

๕. ควรมีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพผ่านการประชุม การสำรวจความคิดเห็นและช่องทางอื่น ๆ

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงาน

๑. ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการของทั้งสองฝ่ายในการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ

๒. ควรมีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทาง วิธีการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ

๓. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผล

๑. ควรจัดประชุมเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางวิธีการติดตามประเมินผลตามกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษา

๒. ควรมีการรายงานผลการจัดการศึกษาที่เกิดจากการกำหนดกรอบกลยุทธ์ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา

๓. ควรกำหนดกรอบวันและเวลาการประเมินให้ชัดเจนในปฏิทินการปฏิบัติราชการของสถานศึกษา

๔. ควรสำรวจความคิดเห็นจากชุมชนคือกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับประโยชน์

๑. ควรสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒. ควรเผยแพร่ ภารกิจ กิจกรรมของสถานศึกษา ความสำเร็จของนักเรียนแก่ชุมชน

๓. ควรจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการ

๔. ควรจัดให้มีประกาศนียบัตรสำหรับคณะกรรมการที่มีความเสียสละ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องในงานสำคัญต่าง ๆ ของสถานศึกษา

๕. ควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ชุมชน ตระหนักว่ากระบวนการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคนทุกคนในชุมชน การช่วยเหลือหรือการมีส่วนร่วมควรเกิดจากความศรัทธาและเต็มใจอย่างแท้จริง

๖. ควรส่งเสริมการพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการบริหารงานโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

๗. สถานศึกษาควรเผยแพร่ ภารกิจ กิจกรรมของสถานศึกษา ของนักเรียน ความสำเร็จหรือรางวัลต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนได้เห็นถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ อันเกิดจากการที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

๑. ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต ๑ ดังนี้

ด้านการร่วมวางแผน ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา การวางแผนวิเคราะห์ความขาดเกิน ทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธี สุดลอย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการวางแผน ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาในการจัดกิจกรรมและหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ร่วมกันระหว่างชุมชนและสถานศึกษา^๓ ด้านการร่วมตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอก การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศที่ครอบคลุมงานทุกด้าน การวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย มั่นคง กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา ในยุค Thailand ๔.๐ เป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายคือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตอบสนองความต้องการของสังคมโดยเห็นความสำคัญ และกระบวนการของการระดมทรัพยากร^๔ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก

^๓ สุธี สุดลอย, “แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (สาขา การบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๔), หน้า ๑๐๗.

^๔ หนึ่งฤทัย มั่นคง, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาในยุค Thailand ๔.๐”, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, (สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, ๒๕๖๒), หน้า ๙๖.

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความขาด เกิน ของสถานศึกษา ร่วมดำเนินงาน ประมวลผลสภาพภายในและสภาพภายนอกของสถานศึกษามาเป็น วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงแนวทางการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ (๑) การมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนจัดสร้างหลักสูตรสถานศึกษาและกำกับติดตามการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา (๒) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับ ผู้ปกครองและชุมชน^๕ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับมาก เนื่องจากชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการประเมินผลการแต่งตั้งคณะทำงาน บทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ก๊กผล กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสได้แสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่าง ๆ^๖ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ อยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากชุมชนมีส่วนร่วมรับประโยชน์ที่เกิดการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและระบบสารสนเทศ ที่ครอบคลุมงานทุกด้านของสถานศึกษา การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของคณะทำงาน และการรวบรวม ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิ สุตลอย พบว่า สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้ชุมชนได้เห็นถึงการที่จะได้รับประโยชน์จากการ เข้ามาร่วมมือในการจัดกิจกรรม แล้วส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนจากความสำเร็จของกิจกรรม ที่ชุมชนให้ความร่วมมือเช่น ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จของการดำเนินงานโดยการกล่าวขอบคุณและชื่นชม ชุมชนรวมถึงการยกย่อง และมอบรางวัลต่าง ๆ ในวาระสำคัญ^๗

๒. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาน ศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑

แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพภายในและสภาพ ภายนอกของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาอภิปรายผลได้ดังนี้ สถานศึกษาควรมี การสื่อสาร เชิญชวน ประชาสัมพันธ์หรือประกาศรับสมัครคณะกรรมการผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ

^๕ กระทรวงศึกษาธิการ, แนวทางการดำเนินงานการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๐), หน้า ๘๘-๙๐.

^๖ อรทัย ก๊กผล, *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปริญาญาโทสำหรับนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๘, หน้า ๙๕.

^๗ สุธิ สุตลอย, สุธิ สุตลอย, “แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา*, (สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๖๔), หน้า ๑๑๔.

จัดอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ กำหนดกรอบวัน และเวลาในการวางแผนในปฏิทินการปฏิบัติราชการของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิสุดลอย กล่าวว่า สถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากตัวแทนชุมชนเข้ามาร่วมวางแผน กำหนด การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู รวมถึงส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชนเข้าร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน^{๔๓๔} แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ สถานศึกษาควรมีที่ปรึกษาที่มาจากตัวแทนชุมชนที่มีความสามารถรู้จักบริบทของบุคคล บริบทของชุมชนอย่างดี ควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการของทั้งสองฝ่ายร่วมกัน ใช้กระบวนการที่โปร่งใสและเปิดเผยข้อมูลเพื่อสร้างความไว้วางใจและความเคารพต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ แสงโพธิ์ และ ทศนะ ศรีปัดดา พบว่า จากการศึกษากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตรตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการและด้านการบริหารทั่วไปอยู่ในระดับมากรองลงมาคือด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมากและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก^{๔๓๕} แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมดำเนินงานกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือของครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง องค์กรชุมชน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเกี่ยวกับเป้าหมายและความต้องการของทั้งสองฝ่ายในการกำหนดบทบาทหน้าที่และแนวทางความร่วมมือ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนพร รัตนสุวรรณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเนื่องจากในหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน^{๔๓๖} แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมประเมินผลการกำหนด กรอบกลยุทธ์ ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย ของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำ

^{๔๓๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๑๒.

^{๔๓๔} นวรัตน์ แสงโพธิ์ และ ทศนะ ศรีปัดดา, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร”, *วิทยานิพนธ์*, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๖๔), หน้า ๑๓๒.

^{๔๓๕} รัตนพร รัตนสุวรรณ, “แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต ๒”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท*, (สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, ๒๕๖๔), หน้า ๙.

ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ สถานศึกษาควรจัดประชุมเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วม เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทาง วิธีการติดตามประเมินผลตามกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของ สถานศึกษา มีการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา กำหนดกรอบวันและเวลา ในปฏิทินการปฏิบัติราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เทพ ทับทิม พบว่า การมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลอยู่ในระดับมาก ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสนอแนวทางเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ตรวจสอบ การใช้งบประมาณในโรงเรียนและประเมินผลกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน^{๑๑} แนวทางพัฒนาให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับประโยชน์ที่เกิดการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักมาอภิปรายผลได้ดังนี้ สถานศึกษาควรจัด ให้มีการประเมินประสิทธิภาพในการทำงานของคณะกรรมการ จัดให้มีประกาศนียบัตรสำหรับคณะ กรรมการที่มีความเสียสละ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ชุมชน ตระหนักว่ากระบวนการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของคน ทุกคนในชุมชน สถานศึกษาต้องสร้างความ ตระหนักให้ชุมชนได้เห็นถึงการที่จะได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมมือในการจัดกิจกรรม แล้วส่งผล ให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนจากความสำเร็จของกิจกรรมที่ชุมชนให้ความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ สถานศึกษาต้องมีการสื่อสาร เชิญชวน ประชาสัมพันธ์หรือประกาศรับสมัครคณะกรรมการ เพื่อให้เข้าร่วมในการดำเนินการวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

๑.๒ สถานศึกษาต้องมีการจัดอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน วิธีการและบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา กำหนดกรอบวันและเวลาในการวางแผน เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์สภาพภายนอกและสภาพภายในของสถานศึกษาอย่างชัดเจนในปฏิทินการปฏิบัติ ราชการของสถานศึกษา

๑.๓ สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้ชุมชนได้เห็นถึงการที่จะได้รับประโยชน์จากการ เข้าร่วมมือในการจัดกิจกรรม แล้วส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อชุมชนจากความสำเร็จของกิจกรรม ที่ชุมชนให้ความร่วมมือ

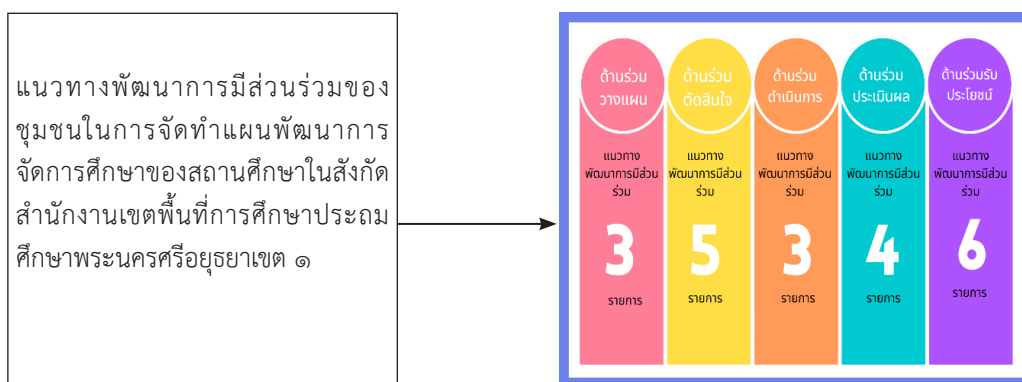
^{๑๑} พงษ์เทพ ทับทิม, “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนบ้านคลองสิบสอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๙), หน้า ๘๓.

๒. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒.๒ ควรมีการศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการร่วมวางแผน ๓ รายการ ด้านการร่วมตัดสินใจ ๕ รายการ ด้านการร่วมดำเนินการ ๓ รายการ ด้านการร่วมประเมินผล ๔ รายการและด้านร่วมรับประโยชน์ ๖ รายการ รวม ๒๑ รายการ

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๓.

กฤษณะ ทัพบำรุง. “การศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขา การบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ๒๕๕๘.

ชั้น อินตะสาร. “กระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์สู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในศูนย์พัฒนาคุณภาพ การศึกษาตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. สาขาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๖๔.

ธีระ รุญเจริญ. ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษาเพื่อปฏิรูป รอบ ๒ และประเมินภายนอกกรอบ ๓. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, ๒๕๕๐.

- ธรร สุนทรายุทธ. การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๕๑.
- นภัสกร มหาวรรณ. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอท่าสองยางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต ๒”. *วิทยานิพนธ์. วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น*, ๒๕๖๔.
- ปัทมา สุกำปิง. รายงานการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ *สำนักวิจัยและพัฒนา: สถาบันพระปกเกล้า*, ๒๕๕๔.
- เพ็ญผกา กาญจนภาส. “การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*, ๒๕๖๔.
- สุธี สุดลอย. “แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ๑”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*, ๒๕๖๔.
- อรทัย ก๊กผล. *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิปริญาโทมูลนิธิปริญาโทสำหรับนักบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.